

04. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözleri ve deyimlerin öğretimine yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi

Dilay Ceren ÇELİK¹

Nida ELBİSTANLI²

Emrah BOYLU³

APA: Çelik, D. C. & Elbistanlı, N. & Boylu, E. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözleri ve deyimlerin öğretimine yönelik yapılan çalışmaların incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (28), 54-71. DOI: 10.29000/rumelide.1132508.

Öz

Bu araştırmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözleri ve deyimlerin öğretimine yönelik yapılan bilimsel çalışmalar incelenmiştir. Alanyazın taraması sonucunda Türkçede mevcut atasözleri ve deyimlerin ders kitaplarındaki öğretim tekniklerinin dışında pek çok tekniğin geliştirildiği görülmektedir. Ancak bu teknikleri bir arada toplayan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada atasözü ve deyim öğretiminde yararlanılabilecek 29 çalışma doküman analizi yöntemi kullanılarak incelemeye alınmıştır. Buna göre Türkçe atasözü ve deyimlerin dizilerle, dilsel karşılaştırmalarla, metinlerle, şarkı ve türkülerle, sözcüksel tasnifle, hikâyelerle, bağlama uygun biçimde, yaratıcı dramayla, mnemonik teknikle, tamamlayıcı ölçme değerlendirmeye, karikatürle, iletişimsel yaklaşımla öğretimine ilişkin 12 farklı teknik sunulduğu tespit edilmiştir. Belirlenen tekniklere ait içerikler doktora tezi, yüksek lisans tezi ve makale olmak üzere yayın türlerine ayrılmıştır. Çalışmalar kendi içlerinde karşılaştırmalı biçimde analiz edilmiş, benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyulmuştur. Araştırmacılara ait öneriler bir araya toplanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre yayın türlerinin niceliği değerlendirildiğinde makale türündeki yayınların (15) ağırlıkta olduğu görülmektedir. Makale türünü, 12 adet çalışmayla yüksek lisans tezi takip etmektedir. Doktora tezi ise 1 çalışmayla sınırlıdır. Atasözü ve deyimlerin dizilerle ve dilsel karşılaştırmayla öğretimi, üzerinde en sık çalışılan tekniklerdir. Yaratıcı dramayla, mnemonik teknikle, tamamlayıcı ölçme değerlendirmeye, karikatürle, iletişimsel yaklaşımla öğretim ise üzerinde az çalışılan tekniklerdir. Araştırma sonuçlarına dayanarak atasözleri ve deyimlerin öğretimine ilişkin öneriler sunulurken sonraki çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, atasözü ve deyim öğretimi, öğretim teknikleri

¹ YL Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi (İstanbul, Türkiye), dilaycelik@stu.aydin.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9529-7369 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 15.04.2022-kabul tarihi: 20.05.2022; DOI: 10.29000/rumelide.1132508]

² YL Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi (İstanbul, Türkiye), nidaelbistanli@stu.aydin.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3768-6128

³ Doç. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü (İstanbul, Türkiye), emrahboylyu@aydin.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9529-7369

Investigation of the studies on the teaching of proverbs and idioms in teaching Turkish as a foreign language

Abstract

In this study, scientific studies on the teaching of proverbs and idioms in teaching Turkish as a foreign language were examined. As a result of the literature review, it is seen that many techniques have been developed apart from the teaching techniques of the existing proverbs and idioms in the textbooks. However, no study has been found that combines these techniques. In this research, 29 studies that can be used in the teaching of proverbs and idioms were compiled and examined using the document analysis method. Accordingly, it has been determined that 12 techniques are presented for teaching Turkish proverbs and idioms with serials, linguistic comparisons, texts, songs and ballads, lexical classification, stories, in accordance with the context, creative drama, mnemonic technique, supplementary assessment and evaluation, caricature, and communicative approach. The contents of the determined techniques are divided into publication types such as doctoral thesis, master's thesis and article. The studies were analyzed comparatively among themselves, and their similarities and differences were revealed. The suggestions of the researchers were gathered together. According to the findings of the study, when the quantity of publication types is evaluated, it is seen that the publications in the article type (15) predominate. The article type is followed by the master's thesis with 12 studies. The doctoral thesis is limited to 1 study. Teaching proverbs and idioms with sequences and linguistic comparison are the most frequently studied techniques. Teaching with creative drama, mnemonic technique, complementary assessment and evaluation, caricature, and communicative approach are techniques that are less studied. Based on the results of the research, it is aimed to contribute to the next studies by presenting suggestions on the teaching of proverbs and idioms.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, proverb and idiom teaching, teaching techniques

Giriş

İletişim sisteminin temel öğelerinden biri dildir ve dil, canlıların birbirleriyle anlaşmasını sağlayan temel sistemdir. Dil bir düşüncüyü, duyguyu ifade etmeye yardımcı konumdur. Yalnızca insanlar arasındaki iletişim aracı durumunda değil, aynı zamanda kültürlerarası geleceğe aktarım ve yatırımdır. Kültürle dil arasında çok güçlü bir bağ olduğu kaçınılmazdır. “Dille kültürün ve toplumun ilişkisi konusu kimi zaman tek bir sözcüğün bile bir kültür varlığı sayılan dilin en ufak birliği olarak ulusun inançları, gelenekleri, bireylerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddi ve manevi kültürü üzerinde fikir verebileceğini söyleyelim” (Aksan, 2009, s. 67). Geçmişten günümüze kadar tüm yaşanmışlıkların dile yansıdığı, dil sayesinde ulusun kültürel birikimi hakkında çıkarım yapılabileceği bilinmektedir. Bu noktada da özellikle atasözü ve deyimler kültürün en somut taşıyıcı dil öğeleridir.

Atasözleri, her milletin kültürel yansıması niteliğindedir ve kendi kültüründen bağımsız değildir (Öztürk, 2015, s. 20). Atasözlerinin milletin kültürel tüm özelliklerini kapsayıcı nitelikte olduğu söylenebilir. Yabancı dil öğretiminde öğrencinin hedef dilin kültürüyle etkileşime girebilmesi gerekmektedir. Bu nedenle kültür dili olarak nitelendirilen atasözlerinin öğrenilmesi oldukça önem teşkil etmektedir. “Atasözleri kısa sözlerdir ama içerisinde derin manalar taşır. Atasözü öğretici ve öğüt verici nitelik taşımaktadır. Bu nedenle atasözleri yolumuza ışık olmakta ve insanlara yol göstermektedir”

(Çelikkaya ve Esen, 2017, s. 36). Dil ile kültür ilişkisine dayanarak söylenebilir ki dil de toplumun karakteristik özelliklerini yönlendirmektedir. Kültür, dili; dil de kültürü daimî beslemektedir.

“Deyimler dilin kendine özgü anlatım biçimini ifade eden önemli göstergelerdir. Toplumun yaşayışından, inançlarından, gelenek göreneklerinden çıkan her türlü bilgiyi, düşünceyi yansıtan deyimler genellikle gerçek anlamlarının dışında kullanılan, birden çok kelimeden kurulmuş kalıp sözlerdir” (Güzel ve Barın, 2016, s.134). Deyimler de tıpkı atasözleri gibi içinde kültürel öğeleri barındırması nedeniyle yabancı dil öğretiminde önemli yer tutmaktadır. Günlük dilde sıkça başvurulan bu dil unsurları, o dilin ifade gücünü de ortaya koymaktadır. Yabancı dil öğrencisinin yeterliği, dilin kullanım alanlarını tanıması ve öğrendiklerini eyleme dökmesi ile değerlendirilmektedir. Bu yeterliğin ölçümü de bir noktada öğrencinin deyimlere hâkimiyetiyle belirlenmektedir. Çünkü yabancı dil öğrencisinin söz varlığının genişlemesiyle anlama ve anlatma becerileri de eş zamanlı gelişim göstermektedir. Bu nedenle atasözü ve deyimlerin öğrenilmesinin bu beceriler üzerinde olumlu etkisi bulunmaktadır. “Türkçenin deyimler bakımından oldukça zengin bir dil olduğu düşünülürse etkin iletişim kurabilmek (duyduğunu/okuduğunu anlayabilmek, kendini yazılı/sözlü etkili ifade edebilmek) için Türkçe öğrencilerinin bağlama uygun düşen deyimleri tanımaları gerekir” (Çelik, 2019, s. 154).

Yabancı dil öğrenen bireyler temel dil becerilerini geliştirmenin yanında dilin varlığını sürdürdüğü toplumun düşünsel, sosyal, sistemsel tüm öğelerini de öğrenmektedir. Bu da bireye yeni bir dünya görüşü, farklı bakış açıları kazandırmaktadır. “Yabancı dil öğretimi en az iki kültürün bir araya gelmesiyle oluşmaktadır” (Bayraktar, 2019, s. 29). Birey önce kendi kültürünü bilmeli daha sonra karşı dilin kültürünü tanımalıdır. Böylelikle birey, iki kültür arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları yaşayarak analiz etmekte ve öğrenmektedir. Bu bağlamda yabancı dil öğretiminde hedef dilin özelliklerini, ulusun değerlerini ve kimliğini ortaya koyan atasözü ve deyimler doğal bir kültür aktarım aracıdır. Doğrudan veya dolaylı yoldan kültürün tanınmasına büyük katkı sağlamaktadır. Rani’ye göre (2017) öğretmenlerin atasözleri ve deyimleri yabancı dil öğretiminde kullanması, öğrencilerin hedef dilin kültürünü çözmesine ve algılamasına yardımcı olmaktadır (s. 3). Demirtaş’a göre (2021) yabancı dil öğrenen bireylerin o dile ait atasözleri ve deyimleri öğrenmeleri, kültürel anlamda zenginleşip gelişmelerine imkân sağlamaktadır. Aynı zamanda hedef dilin çok daha fazla insana ulaştırılması noktasında önyak olmaktadır (s. 41-42). Küresel sınırların aşıldığı günümüz toplumlarında yabancı dil öğrenimi sayesinde kültürel etkileşimin kapıları da açılmaktadır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültür aktarımının önemine dikkat çeken araştırmaların son yıllarda önem kazandığı görülmektedir. Bu bağlamda dil ve kültür hazineleri olarak kabul edilen atasözü ve deyimlerin incelenmesi de yükselişe geçmiştir. Literatürde atasözü ve deyimlerin varlığını, ders kitaplarındaki kullanımlarını ve sıklıklarını belirleyen teorik çalışmalara rastlanmaktadır. Bu bağlamda bazı araştırmacılar (Akpınar, 2010; Özkan, 2017; Barcın, 2018; Erdoğan, 2019; Gün ve İkizçınar, 2019; Koparıcı, 2019) yabancı dil olarak Türkçe öğreten ders kitaplarını incelemiş, kitapların atasözü ve deyimlere yer verme durumlarını ele almıştır. Demirtaş (2021), yine yabancı dil olarak Türkçe öğreten ders kitaplarındaki atasözü ve deyim varlığını karşılaştırmalı olarak incelemiş, bunların kültür aktarımına etkisini değerlendirmiştir. Yılmaz Atagül (2015), Türkçe öğreticileri üzerinde yürüttüğü çalışmasıyla atasözü ve deyimlerin kullanım sıklıklarını saptamıştır. Tekin (2019), yabancı dil olarak Türkçe öğreten ders kitaplarını incelemiş, bu kaynaklardaki atasözü ve deyim öğretim stratejilerini belirlemiştir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sınıf içinde öğretim, çoğunlukla ders kitapları aracılığıyla yürütülmektedir. Ancak eğitim öğretim yalnızca ders kitaplarına bağlı kalınarak tekdüze bir sistemle sürdürülemez. Yabancı dil öğretiminde sınıf ortamına çeşitli materyallerin taşınması, öğrencinin ihtiyaçlarına ve öğrenme biçimlerine cevap veren yöntem ve tekniklerin kullanılması

gerekmektedir. Bu bağlamda bu çalışma, sınıf ortamında atasözü ve deyim öğretiminin nasıl yapılması gerektiği, hangi tekniklerin kullanılacağı, hangi materyaller ve etkinlikler aracılığıyla öğretilbileceği konusundaki araştırmalara yer vermesi açısından önemlidir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözü ve deyimlerin öğretim boyutunda dikkat edilmesi gereken noktalardan biri hangi atasözü ve deyimlerin, ne kadarının öğretileceğinin saptanmasıdır. “Bütün kelimelerin, atasözü ve deyimlerin öğretilmeye çalışılması, bir sistemin ve önceliğin bulunmaması dil öğrencisinin dil öğrenme isteğinin dağılmasına ve dil öğretiminin başarısızlıkla sonuçlanmasına sebep olmaktadır” (Yılmaz Atagül, 2015, s.1034). Bu nedenle sıklık çalışmalarıyla belirlenmiş ve seviyeye uygun düşen atasözü ve deyimlerin öğretimi, öğrencinin bu öğelerle daha sık karşılaşmasına olanak tanıyacaktır. Atasözü ve deyimlerin etkili iletişimi sağlamadaki rolü düşünüldüğünde doğal ortamında aktarılması da öğretim noktasındaki önemli hususlardandır. Atasözü ve deyimlerin öğretiminde bağlamın oluşturduğu anlamın sezdirilmesi gerekmektedir. “Bağlamsal sunum öğrenenin hedef dildeki bu yapıları gerçek kullanım yerlerini bilerek öğrenmesini, iletişime geçtiğinde hatırlamasını ve uygulamasını daha kolay kılmaktadır” (Özdemir vd., 2017, s.57).

Atasözleri ve deyimlerin Türkçe öğrencilerine aktarım gücünü birçok araştırmacı tarafından dile getirilmektedir (Sezen, 2020; Aydemir, 2019; Atagül, 2016; Tekin 2019). Bu noktada öğretimi kolaylaştırmak adına geliştirilen öğretim teknikleri ve modelleri günden güne artmaktadır. Öğretim tekniğini Boylu (2019), sınıf içi etkinliklerin düzenlenmesinde ve sunulmasında kullanılan öğretim yolu olarak açıklamıştır (s. 88). Öğretim tekniği bir konunun öğretilmesine yol göstermekte, kolaylık sağlamak ve öğrenmeyi etkili kılmaktadır. Günümüzde, atasözleri ve deyimlerin öğretilmesine de büyük katkı sağlayan modern öğretim teknik ve modellerinin gelişimi hız kazanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlatımı ve anlaşılabilirliği zor konulardan biri konumunda değerlendirilen atasözleri ve deyimlerin öğretimine yönelik ortaya koyulan teknikleri ayrıntılı bir biçimde incelemek, sınıflandırmak ve bir araya toplamaktır. Bu yönüyle çalışmanın atasözü ve deyim öğretimine ilişkin yapılacak sonraki araştırmalara kaynak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmada “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözü ve deyim öğretiminde kullanılan teknikler nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Çalışmanın amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözü ve deyim öğretim teknikleri üzerine yapılmış çalışmaları bir araya getirmek; bu çalışmaları benzerlik, farklılık ve önerileri bakımından karşılaştırmalı bir biçimde detaylıca değerlendirmek; bu konu üzerinde yapılacak sonraki çalışmalara yol göstermektir.

Çalışmanın yöntemi

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi modeli kullanılmıştır. Doküman analizi yöntemi bir çalışmanın ulaşılır olmasıyla başlamaktadır. Ulaşılan çalışmaların orijinal ve anlaşılır olması gerekmektedir. Karataş (2015), araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi veren yazılı kaynakların analiz edilmesine ve bu analizlerin verilerle sağlanabilmesine doküman incelemesi adını vermektedir. Aynı zamanda doküman incelemesi ile incelenen belgelerle kaynak ve zaman tasarrufu da sağlandığını, araştırma konusu ile ilgili raporların, kitapların, belgelerin ve arşiv dosyalarının düzenli bir şekilde analiz edildiğini belirtmektedir (s.72). Bu çerçevede doküman analizi yönteminin sistematik olabilmesi şu aşamaları gerçekleştirebilmesi

gerekmektedir: dokümanlara ulaşabiliyor olmak, ulaşılan dokümanların orijinalliğini teyit etmek, ulaşılan dokümanları anlayabilmek ve yorumlayabilmek, ulaşılan dokümanlar için veriyi analiz etmek ve veriyi kullanabilmek.

Veri toplama ve analizi süreci

Bu araştırmada, atasözü ve deyimlerin öğretim teknik ve modellerine yönelik çalışmaların Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında olması temel alınmıştır. Çalışmaların tam metinlerden ve kaynaklardan oluşması, TR Dizin, Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik arama motoru ve kaynak kitaplardan derlenmiş olması, özgün ve gerçek yayınlar olması özellikleri taranmıştır. Alanyazın taraması sonucunda ulaşılan verilerin gerçekliği ve özgünlüğü teyit edilip araştırmacılar tarafından incelemeye alınmıştır. Ulaşılan veriler, ilk aşamada bilgisayar ortamına kaydedilmiştir. İkinci aşamada verilerin tekniği, sayısı (*f*) sıralanmıştır. Çalışmalar Ç1, Ç2, Ç3...Ç29 kodlarıyla isimlendirilmiş; doktora tezi, yüksek lisans tezi ve makale olmak üzere yayın türlerine ayrılmıştır. Çalışmalarda hangi yöntem ve desenlerin kullanıldığı belirlenmiştir. Üçüncü aşamada sınıflandırılan verilerin kendi içinde benzerlikleri, farklılıkları ve önerileri karşılaştırılarak bulgular oluşturulmuştur. Son aşamada ise değerlendirilmeler yapılarak çalışmanın sonuçları elde edilmiştir.

Bulgular

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözü ve deyimlerin öğretimine ilişkin geliştirilen teknik ve modeller bu bölümde sınıflandırılmıştır. Yapılan çalışmalar, belirlenen bir teknik başlığı altında toplanmış; sayıları, türleri, yöntem ve desenleri tabloluşturulmuştur. Çalışmalar karşılaştırmalı olarak incelenip benzerlikleri, farklılıkları tespit edilmiştir. Araştırmacılara ait öneriler bir araya toplanmıştır.

Tablo 1. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözü ve deyim öğretim tekniklerine ilişkin bulgular

Atasözü ve Deyim Öğretim Tekniği	<i>f</i>	Çalışma Kodu	Yayın Türü	Yöntem	Desen
1. Dizilerle Öğretim	5	Ç1	Yüksek Lisans Tezi	Nitel	Eylem Araştırması
		Ç2	Yüksek Lisans Tezi	Nitel	Eylem Araştırması
		Ç3	Doktora Tezi	Nitel	Deneysel
		Ç4	Yüksek Lisans Tezi	Nitel	Doküman Analizi
		Ç5	Makale	Nitel	Doküman Analizi
2. Dilsel Karşılaştırmayla Öğretim	5	Ç6	Yüksek Lisans Tezi	Nitel	Tarama
		Ç7	Makale	Nitel	Doküman Analizi
		Ç8	Yüksek Lisans Tezi	Karma	-
		Ç9	Yüksek Lisans Tezi	-	Tarama

	Ç10	Yüksek Lisans Tezi	-	-
3. Metinlerle Öğretim	Ç11	Yüksek Lisans Tezi	-	Kaynak Tarama
	Ç12	Makale	Nitel	Tarama
	Ç13	Yüksek Lisans Tezi	Nitel	Eylem Araştırması
	Ç14	Makale	Nitel	Doküman Analizi
4. Şarkı ve Türkülerle Öğretim	Ç15	Makale	Nicel	-
	Ç16	Makale	Nitel	Doküman Analizi
	Ç17	Makale	-	-
5. Sözcüksel Tasnifle Öğretim	Ç18	Yüksek Lisans Tezi	Nicel	Yarı Deneysel
	Ç19	Makale	-	-
	Ç20	Yüksek Lisans Tezi	Nitel	Doküman Analizi
6. Hikâyelerle Öğretim	Ç21	Makale	-	-
	Ç22	Doktora Tezi	Nicel	Deneysel
7. Bağlama Uygun Olarak Öğretim	Ç23	Makale	Nitel	Doküman Analizi
	Ç24	Makale	Nicel	Deneysel
8. Yaratıcı Dramayla Öğretim	Ç25	Makale	-	-
9. Mnemonik Teknikle Öğretim	Ç26	Makale	-	-
10. Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Öğretim	Ç27	Makale	Nitel	Durum
11. Karikatürle Öğretim	Ç28	Makale	Nitel	Doküman Analizi
12. İletişimsel Yaklaşımla Öğretim	Ç29	Yüksek Lisans Tezi	Karma	Ardışık Açıklayıcı

Tablo 1’de Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözü ve deyimlere yönelik tespit edilen 12 adet öğretim tekniği bulunmaktadır. Atasözü ve deyimlerin “Dizilerle Öğretimi”, “Dilsel Karşılaştırmayla Öğretimi” en sık çalışılan tekniklerken “Yaratıcı Dramayla Öğretim”, “Mnemonik Teknikle Öğretim”, “Tamamlayıcı Ölçme Değerlendirmeye Öğretim”, “Karikatürle Öğretim”, “İletişimsel Yaklaşımla Öğretim” ise üzerinde az çalışılan tekniklerdir. Yayın türlerinin niceliği değerlendirildiğinde makale türündeki yayınların (15) ağırlıkta olduğu görülmektedir. Makale türünü, 12 adet çalışmayla yüksek lisans tezi takip etmektedir. Doktora tezi ise 1 çalışmayla sınırlıdır. Çalışmaların yöntem ve desenlerine ilişkin bilgiler tabloda belirtildiği gibidir. Çalışmalarda zikredilmeyen yöntem ve desenler (-) şeklinde gösterilmiştir.

1. Dizilerle atasözleri ve deyimlerin öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda dizilerin atasözleri ve deyim öğretiminde kullanımına yönelik şu 5 çalışma olduğu tespit edilmiştir: (Ç1: Sezen, 2020; Ç2: Aydemir, 2019; Ç3: Yılmaz Atagül, 2016; Ç4: Kaya, 2018 ve Ç5: Yılmaz ve Irşi, 2017). Çalışmalar içerik analizine tabii tutulmuş, benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir. Yazarlara ait öneriler bir arada toplanmıştır.

Benzerlikler: 5 çalışmada da Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözleri ve deyimlerin öğretme ve öğrenme güçlüğü, ortak söylemler arasındadır. Öğretim aşamasında devreye giren görsel-işitsel materyallerin atasözü ve deyim öğretimini kolaylaştırdığı öne sürülmektedir. Dizilerin atasözü ve deyim varlığı açısından zengin ve doğal kaynaklar olduğu düşünülmektedir. Çalışmalarda sınıf içinde film ve dizi kullanımının motive edici ve iletişimi destekleyici özellikleri ele alınmakta, kültür aktarımına yardımcı konumda olduğu belirtilmektedir. Araştırmacılara göre dizilerin seçiminde öğrenci dil düzeylerinin, ilgilerinin, pedagojik uygunluğunun ön planda tutulması gerekmektedir. Tüm çalışmalar orta seviye (B1-B2) için gerçekleştirilmiştir.

Farklılıklar: Kaya (2018), yabancı öğrenciler tarafından en çok izlenen dizileri tespit etmiş; dizilerin içindeki deyimlerin sıklığını ortaya koymuştur. Buna bağlı olarak herhangi bir uygulama veya etkinlik gerçekleştirilmemiştir. Sezen (2020), çalışmasında “Aslan Ailem” dizisini öğretim materyali olarak kullanmıştır. Atasözü ve deyim öğretimin yanında bu dizi aracılığıyla Türk kültür öğelerini de tespit etmiştir. Aydemir (2019), çalışmasında Türk televizyonlarındaki dizilerden atasözü ve deyimlerin geçtiği bölümleri seçip sınıf ortamına aktarmıştır. Atasözü ve deyim öğretimin yanında öğrencilerin bu yönetime karşı tutumlarını da belirlemiştir. Yılmaz Atagül (2016), “Leyla ve Mecnun” dizisini kullanarak atasözü ve deyimlerin öğretim çalışmasını yürütmüştür. Buna göre deney grubu öğrencilerinin başarısındaki artışı gözlemlemiştir. Yılmaz ve Irşi (2017), “Ekmek Teknesi” dizisindeki deyimleri belirlemişler ancak buna bağlı etkinlikler geliştirmişlerdir. (Sezen, 2020; Aydemir, 2019; Yılmaz Atagül, 2016) çalışmalarını sınıf içi uygulamasına dökerek dizilerin atasözü ve deyim öğretmedeki etkisini tespit etmiştir. Farklı türdeki dizileri öğrenme ortamına dâhil etmiş, uygulama sırasında çeşitli etkinlikler de yürüterek öğrenme kalıcılığını artırmışlardır.

Öneriler: Tüm araştırmacılar, yaptıkları çalışmaların neticesine dayanarak atasözü ve deyim öğretiminde sınıf içinde uygulanacak bir yöntem olarak dizilerin sıklıkla kullanılabilirliğini önermektedir.

- Dizilerde geçen deyimlerin sıklık çalışmalarıyla belirlenmesi ve sınıf ortamında kullanılması gerekmektedir. Bu türden çalışmalar hangi deyim ne kadar ve hangi düzeyde öğretileceği hakkında fikir sahibi olmaya yardımcı olmaktadır (Kaya, 2018, s. 65).
- Sınıf içinde dizilerin materyal olarak kullanılmasıyla birlikte çeşitli etkinlikler de düzenlenmelidir (Sezen, 2020, s. 66; Yılmaz ve Irşi, 2017, s.156; Aydemir, 2019, s.130).
- Atasözü ve deyim öğretiminin yanı sıra kelime ve kelime gruplarının öğretimi için de dizilerden yararlanılmalıdır (Kaya, 2018, s. 65; Sezen, 2020, s. 67; Aydemir, 2019, s.129).

2. Dilsel karşılaştırmayla atasözleri ve deyimlerin öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda dilsel karşılaştırmaların atasözleri ve deyim öğretiminde kullanımına yönelik şu 5 çalışma olduğu tespit edilmiştir: (Ç6: Shirazi, 2018; Ç7: Mutlu, 2016; Ç8: Dehcheshmeh,

2021; Ç9: Amin, 2020 ve Ç10: Ioannidi, 2020). Çalışmalar içerik analizine tabii tutulmuş, benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir. Yazarlara ait öneriler bir arada toplanmıştır.

Benzerlikler: Tüm çalışmalarda Türkçedeki ve öğrenici anadilindeki atasözü ve/veya deyimler karşılaştırılmıştır. Çalışmalarda kültür aktarımı, dil yetkinliği ve iletişimsel becerileri gerçekleştiren bir unsur olarak atasözü ve deyim öğretiminin önemine dikkat çekilmektedir. Araştırmacılara göre atasözleri ve deyimlerin öğretiminde hedef dil ve kaynak dil arasındaki benzerliklerin kullanılması, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir unsurdur. Ayrıca öğrenenin kültürler arası bağlantı kurabilmesini, kendi diliyle hedef dili ve kültürü karşılaştırmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda öğretilmesi hedeflenen atasözü ve deyimlerin kullanım sıklığına, dil seviyelerine, ihtiyaca yönelik olmasına dikkat çekilmektedir.

Farklılıklar: Shirazi (2018), çalışmasında Türkçe ve Farsçadaki benzer atasözü ve deyimleri tespit etmiş ve bu unsurlara yönelik sınıf içi etkinlikler hazırlamıştır. Belirlenen atasözü ve deyimlerin A2 seviyesinin sonu itibarıyla kullanılabileceğini ifade etmektedir. Mutlu (2016), Türkçe ve Lehçedeki benzer atasözü ve deyimleri yapı ve anlam benzerliği, yalnızca anlam benzerliği olanlar yönüyle ele almıştır. Çalışmada etkinlik örneklerine yer verilmemiştir. A2 ve B1 düzeylerine yönelik olarak bu çalışmayı oluşturmuştur. Dehcheshmeh (2021), Türkçe ve Farsçadaki hayvan adlarıyla mevcut atasözü ve deyimleri yapısal ve anlamsal yönleriyle karşılaştırmıştır. Ortaya çıkan benzerlik ve farklılıkları kültür bağlamında değerlendirmiştir. Çalışmanın uygulanabilirliğini sağlama amaçlı etkinlik örnekleri verilmemiştir. Çalışmanın hangi dil düzeylerine yönelik olduğuna ilişkin bilgilendirme yapmamıştır. Amin (2020), Türkçe ve Arapçadaki organ adlarından oluşan deyimleri yapısal ve anlamsal olarak karşılaştırmış, benzerlikleri ortaya koymuştur. Çalışmasını dil düzeylerine göre hazırladığı etkinlik örnekleriyle desteklemiştir. Çalışmanın tüm seviyeler için kullanılabilirliğine dikkat çekmektedir. Ioannidi (2020), Türkçe ve Yunancadaki insan vücuduyla ilgili atasözü ve deyimleri yapısal ve anlamsal yönleriyle karşılaştırmıştır. Ortaya çıkan benzerlik ve farklılıkları kültür bağlamında değerlendirmiştir. Çalışmanın uygulanabilirliğini sağlama amaçlı etkinlik örnekleri verilmemiştir. Araştırmacı atasözleri ve deyim öğretimin A2 seviyesinde gerçekleşmesi gerektiğini belirtmektedir.

Öneriler:

- Dilsel karşılaştırmaların bağlama ve kullanım alanlarına uygun biçimde gösterildiği çalışmalara ihtiyaç vardır (Dehcheshmeh, 2021, s. 76; Amin, 2020, s.134).
- Günlük dilde sık kullanılan kalıp sözlerin öğretimi esas alınmalıdır (Shirazi, 2018, s. 297).
- Deyimlerin öğretiminde seviyelere uygun olarak karikatürler, bulmacalar, çeşitli oyun araçları, deyim kartları, işitsel araçlar vb. kullanılmalıdır (Amin, 2020, s.134).
- Atasözü ve deyim öğretiminde dilsel karşılaştırmaların yanında farklı türden metinler kullanılmalıdır (Shirazi, 2018, s. 297; Mutlu, 2016, s. 255).

3. Metinlerle atasözü ve deyim öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda metinlerin atasözleri ve deyim öğretiminde kullanımına yönelik 4 çalışma olduğu tespit edilmiştir. (Ç11: Şalvarlı, 2010; Ç12: Aydın ve Avcı, 2020; Ç13: Gürel, 2020 ve Ç14: Demir Atalay, 2015). Çalışmalar içerik analizine tabii tutulmuş, benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir. Yazarlara ait öneriler bir arada toplanmıştır.

Benzerlikler: Çalışmalarda atasözü ve/veya deyim öğretiminin kültürlerarası aktarımı ve dil yetkinliğini gerçekleştirdiğinden bahsedilmektedir. Atasözü ve deyim öğretiminde sınıf içinde materyal kullanılmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu amaçla atasözü ve deyimlerin metin içinde doğal bir yolla verilmesi, bağlamdan anlamaya yönelik uygulanması oldukça önemlidir. Araştırmalara göre metinlerin canlı ve doğal yapısı öğrenme üzerinde olumlu etki bırakmaktadır ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle atasözü ve deyim öğretiminde metinlerden sıklıkla yararlanılması gerekmektedir.

Farklılıklar: Şalvarlı (2010), çalışmasında Cahit Uçuk ve Mevlana'nın eserlerindeki deyimleri belirlemiştir. Ayrıca Türkçede mevcut kurallı deyimleri analiz etmiştir. Araştırmacı bu söz varlığı öğelerin tüm dil düzeylerinde öğretilirliği sonucuna varmıştır. Aydın ve Avcı (2020), reklam metinlerinde yer alan deyimleri belirlemiştir. Reklam metinlerinin tüm dil düzeylerinde kullanılabilirliği sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmalarının kullanılabilirliğini test etmeyi öğreticilerin tercihine bırakmışlardır. Gürel (2020), deyimlerin ortaya çıkış hikâyelerinden metinler oluşturmuş ve hedef kitle üzerinde uygulama yürütmüştür. Araştırmacı, deyimlerin her dil düzeyinde aktarılmasını belirtmiştir ancak deyim öğreniminin zorluğundan yola çıkarak orta seviye itibarıyla tam olarak gerçekleşmesi gerektiğini bildirmektedir. Demir Atalay (2015), Yunus Emre Divanı'ndaki atasözü ve deyimleri belirlemiş, sınıf içinde kullanılmak üzere etkinlik örnekleri hazırlamıştır. Araştırmacı temel seviyede atasözü ve deyim öğretiminin gerçekleşmeyeceğini, orta seviyeden başlanması gerektiğini savunmaktadır.

Öneriler:

- Tüm çalışmalarda atasözü ve deyim öğretimine yönelik metin türünden materyallerin kullanılması yönünde önerilere yer verilmiştir.
- Atasözü ve deyim öğretiminde kullanılan metinlere dayalı etkinlikler oluşturulmalıdır (Atalay, 2015, s. 101; Gürel, 2020, s. 87; Aydın ve Avcı, 2020).
- Yalnızca atasözü ve deyim öğretiminde değil, çeşitli dil yapılarını, noktalama işaretlerini öğretmede de reklam metinleri kullanılabilir (Aydın ve Avcı, 2020).
- Metin içinde kullanılan deyimler, metnin altında ayrı bir şekilde verilmelidir (Şalvarlı, 2010, s. 71).

4. Şarkı ve türkülerle atasözleri ve deyimlerin öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda şarkı ve türkülerin atasözleri ve deyim öğretiminde kullanımına yönelik şu 3 çalışma olduğu tespit edilmiştir: (Ç15: Tüm, 2017; Ç16: Dinçel ve Savur, 2019; Ç17: Artuç, 2013). Çalışmalar içerik analizine tabii tutulmuş, benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir. Yazarlara ait öneriler bir arada toplanmıştır.

Benzerlikler: 3 çalışmada da şarkı ve türkülerin öğrenme ve başarıya olan olumlu etkisi üzerinde durulmaktadır. Şarkı ve türkülerin kalıcı öğrenmeleri gerçekleştirdiği, öğrenme ortamlarını eğlenceli kıldığından bahsedilmektedir. Atasözü ve deyimlerin şarkı ve türkülerle aktarılmasıyla birlikte öğrencinin Türk kültürüne ait öğeleri ve değerleri kavrayacağı düşünülmektedir. Öğrencinin hem temel beceri alanlarının gelişmesi hem de kültürel zenginliğe erişmesi bakımından bu yöntemin uygulanmasının oldukça önemli olduğu üzerinde durulmaktadır. Atasözü ve deyimlerin doğru sesletimini sağlamak amacıyla bu tekniğin kullanılması da ayrıca önem teşkil etmektedir.

Farklılıklar: Artuç (2013) ve Dinçel ve Savur (2019) şarkıların içinde geçen atasözleri ve deyimleri tespit etmiştir. Etkinliklerin planlamasını ve uygulama aşamasını öğreticilerin tercihine bırakmışlardır. Düşün temalı türkülerde ise araştırmacı, çalışmasını Türkçe öğretmeni adayları üzerinde yürütmüştür. Çalışmasında türkülerin birbirinden farklı etkinliklere dönüştürülmesini sağlamıştır. Bu amaçla araştırmacı, adalara birçok öğretim tekniği sunmuştur. Seçilen tekniklere uygun biçimde oluşturulan etkinlikler, nicelik ve nitelik bakımından karşılaştırılmıştır.

Öneriler:

- Şarkı ve türkülerde geçen atasözü ve deyimlerin sınıf ortamlarında etkinlikler aracılığıyla uygulanması 3 çalışmada bahsi geçen öneriler arasındadır. Yine çalışmalarda uygulanacak etkinliklerin hem işitsel hem de yazılı olması gereği belirtilmektedir. Çalışmalara göre bu durum birden fazla duyuyu harekete geçirecek, öğrenme kalıcılığını sağlayacak, atasözü ve deyimlerin kullanım sıklığını artıracaktır. Ayrıca bu söz varlığı öğeleri üzerinden dil yapıları ve dil bilgisi öğretiminin de yapılabileceği tüm çalışmalarda önerilmektedir.
- Türkülerin ders kitaplarında yer alması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca etkinliklerin hangi beceriyi geliştireceği ve hangi amaca hizmet edeceği bilinciyle oluşturulması gerekmektedir (Tüm, 2017, s.271).
- Tarkan şarkılarında tespit edilen atasözü ve deyimler, etkinliklerde boşluk doldurma sorusu şeklinde hazırlanmalıdır. Bu tür bir etkinlik sorusu, öğrencinin dinlediğini anlama becerisini geliştirecektir (Dinçel ve Savur, 2019, s.52).
- Barış Manço şarkılarındaki atasözü ve deyimler ayrıca farklı metin ve görsellerle de desteklenmelidir (Artuç, 2013, s.10).

5. Sözcüksel tasnifle atasözü ve deyimlerin öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda tasnifle atasözü ve deyim öğretiminin kullanımına yönelik 3 çalışma olduğu tespit edilmiştir. (Ç18: Acar, 2019; Ç19: Çalışkan, 2010; Ç20: Tsintsabadze, 2016). Çalışmalar içerik analizine tabii tutulmuş, benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir. Yazarlara ait öneriler bir arada toplanmıştır.

Benzerlikler: 3 çalışmada da atasözü ve deyimlerde sözcüksel tasnif yapılmasının kültürlerarası öğretimin başarı eşliğini artırdığı görülmektedir. Tasniflerle yapılan öğretimin görsel veya etkinlik gibi unsurlarla desteklenmesiyle birlikte öğrenmeye olumlu etkiler katacağından söz edilmektedir. Atasözü ve deyimlerin içinde sık tekrar edilen sözcüklerin kelime hazinesini geliştirdiği belirtilmektedir. Belirli seçkin sözcüklerde Türk kültürüne ait deyim ve atasözlerinin olduğu belirtilmiş ve örnekleri verilmiştir. Öğretilmek istenen deyim ve atasözlerindeki sözcüklerin, günlük yaşamda sık kullanılıyor olmasına dikkat edilmektedir.

Farklılıklar: Acar (2019), çalışmasını A1 ve A2 seviyesi için yürütmüştür. İçinde aile kavramı geçen deyim ve atasözlerini etkinlikler aracılığıyla öğrencilerine aktarmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin başarısındaki artışı gözlemlemiştir. Çalışkan (2010), çalışmasında organ adları içeren deyimlerin arka planındaki kavramsal unsurlara dikkat çekmektedir. Organ adları içeren deyimleri bu unsurlara göre sınıflandırmış ve öğreticiler tarafından uygulanmak üzere etkinlik örnekleri sunmuştur. Çalışmasında deyimlerin hangi dil seviyesinde aktarılması gerektiğiyle ilgili bir beyanda bulunmamıştır. Tsintsabadze

(2016), çalışmasında üst ve ön sözcüklerini içeren birbirine yakın görünümlü deyimleri biçimsel, anlamsal ve kullanım alanlarına göre çözümlenmiştir. Ayrıca yabancı dil olarak Türkçe öğreten 3 ders kitabındaki deyim öğretim tekniklerini geliştirmeye yönelik etkinlik eklemelerinde bulunmuştur.

Öneriler:

- Yapılan tasnif çalışmalarının eğitimde kullanım aşamasında materyal ve etkinliklerin çeşitlendirilmesi tüm araştırmalarda vurgulanmaktadır.
- Başlangıç seviyesinden itibaren öğretilen atasözleri ve deyimler listelenmelidir (Acar, 2019, s. 93).
- Kavramsal anahtarlar içeren deyimler, görsellerle ve hikâyelerle aktarılmalıdır (Çalışkan, 2010, s. 273).

6. Hikâyelerle atasözleri ve deyimlerin öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda hikâyelerin atasözleri ve deyim öğretiminde kullanımına yönelik şu 2 çalışma olduğu tespit edilmiştir: (Ç21: Kılıç ve Aytan, 2019; Ç22: Yılmaz Atagül, 2016). Çalışmalar içerik analizine tabii tutulmuş, benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir. Yazarlara ait öneriler bir arada toplanmıştır.

Benzerlikler: 2 çalışmada da kültür aktarımının atasözleri ve deyimler aracılığıyla etkili biçimde gerçekleştiğinden bahsedilmektedir. Atasözleri ve deyimlerin öğretilmesi elzem söz varlığı unsurları olduğu vurgulanmaktadır. Ancak bu öğelerin uluslararası öğrenciler tarafından anlaşılabilirliğinin zor olduğu söylenmektedir. Çalışmalarda hikâyelerin atasözleri ve deyimleri doğal ortamında sunduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda hikâyelerin atasözleri ve deyimlerin öğretiminde kullanılabilir etkin bir araç olduğu öne sürülmektedir. Çalışmalara göre hikâyeler, içinde barındırdığı deyim ve atasözlerini bağlama uygun biçimde göstermektedir. Bu metinler aracılığıyla atasözleri ve deyimlerin ne zaman, hangi durumda kullanıldığı öğrenciye sezdirilmektedir. Hikâyelerle aktarılan atasözleri ve deyimlerin öğrencide kalıcı bir öğrenme gerçekleştireceği savunulmaktadır. Her iki çalışma orta seviye (B1-B2) için oluşturulmuştur.

Farklılıklar: Kılıç ve Aytan, (2019) çalışmasında içlerinde atasözleri ve deyimler barındıran özgün hikâyeler hazırlamış ve buna bağlı sorularla bu öğelerin anlaşılabilirliğini test etmişlerdir. Araştırmacılar hikâyelerin içinde geçen deyimlerin yanına öğrencilerin anadilindeki karşılığını da eklemiştir. Bunun nedenini öğrenmeyi pekiştirmek ve kalıcılığı sağlamak olarak açıklamaktadırlar. Yılmaz Atagül (2016), atasözleri ve deyim hikâyelerinin yer aldığı çeşitli metinleri derlemiş, hikâyelerde geçen atasözleri ve deyimleri metinlerin altına Türkçe açıklamalarıyla vermiştir. Hikâyeleri Türkçe öğrenen uluslararası öğrenciler üzerinde uygulayıp başarıya etkisini de incelemiştir. Kılıç ve Aytan (2019), atasözleri ve deyim öğretimine yönelik çalışmaların yeterli olmadığından bahsederken Yılmaz Atagül (2016), bu konuda pek çok tekniğin geliştirildiğini ancak ne derece başarılı olduğunun bilinmediğinden söz etmektedir.

Öneriler:

- 2 çalışmada da atasözü ve deyimlerin öğretiminde hikâyelerden yararlanılması gereği belirtilmektedir.

7. Bağlama uygun olarak deyim öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda bağlamlama tekniğinin deyim öğretiminde kullanımına yönelik 2 çalışma olduğu tespit edilmiştir: (Ç23: Gün vd., 2021 ve Ç24: Özdemir vd., 2017). Çalışmalar içerik analizine tabii tutulmuş, benzerlikleri ve farklılıkları belirlenmiştir. Yazarlara ait öneriler bir arada toplanmıştır.

Benzerlikler: Her iki çalışmada da Türkçede mevcut deyimlerin yabancı öğrencilere özenle ve bilinçle aktarılmasının altı çizilmektedir. Deyim aktarımının üzerinde önemle durulması gereken bir husus olduğu belirtilmektedir. Deyimleri öğrenmenin iletişimi güçlendirici, dilsel becerileri geliştirici özellikleri vurgulanmakta; kültür aktarımına katkısına değinilmektedir. Deyimlerin kullanım durumlarına uygun biçimde aktarılması, iki çalışmanın ortak noktasıdır. Araştırmacılar, deyimlerin ancak bağlam içinde kullanıldığında doğru ve kalıcı öğrenilebileceğini dile getirmektedir.

Farklılıklar: 2 çalışma da deyimlerin bağlama uygun kullanımları üzerinde durulmaktadır. Bu amaçla (Gün vd., 2021) çalışmalarında deyimlerin çıkış hikâyelerinden yararlanarak 9 deyim için çalışma kâğıtları oluşturmuştur. (Özdemir vd., 2017) ise 30 deyimi bağlama dayalı olarak iki farklı teknikle hedef kitleye uygulamıştır. (Gün vd., 2021) deyimleri belirlemede “İki Dirhem Bir Çekirdek” kitabını referans alırken (Özdemir vd., 2017) yabancılara Türkçe öğretim kitaplarından yararlanmıştır. (Özdemir vd., 2017) çalışmalarının hangi seviyeye uygun olarak hazırlandığından bahsetmemektedir. (Özdemir vd., 2017) ise çalışmalarını B1-B2 seviyelerinde gerçekleştirmiştir.

Öneriler:

- İki çalışmada da deyimlerin doğru ve kullanım alanlarıyla bağdaşık bir biçimde aktarılması önerilmektedir. Bu türden deyim öğretim tekniklerinin geliştirilmesi iki çalışma için de ortak öneridir.
- Ders içi ve ders dışı uygulamalarla, projelerle, materyallerle deyim öğretimi gerçekleştirilmelidir (Gün vd., 2021, s. 63).
- Ders kitaplarında ünite sonlarında ek çalışma kâğıtları verilmelidir (Gün vd., 2021, s. 63).
- Deyimlerin metafor analizi yapılarak öğretilmesi öğrenciyi motive edebilir (Özdemir vd., 2017, s. 58).

8. Yaratıcı dramayla deyimlerin öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda yaratıcı dramanın deyim öğretiminde kullanımına yönelik 1 çalışma olduğu tespit edilmiştir. Ç25: (Kır Cullen, 2021). Çalışmanın içerik özellikleri analiz edilmiştir. Buna göre çalışmanın çıkış noktası deyimlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaratıcı drama yoluyla öğretilmesidir. Yaratıcı dramanın öğrencinin kendini ifade etmesine yardımcı olduğu, dil farkındalığı oluşturduğu ve yaratıcılığı geliştirdiği savunulmaktadır. İletişimsel, sözel ve dilsel becerileri de

geliştirdiğinden söz edilmektedir. Çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde aktarılması karmaşık yapılar olan deyimlerin öğretiminde uygulanabilecek bir model önerisi olarak sunulmaktadır. Bu doğrultuda içinde baş, ağız, yüz, ayak, sırt adı geçen toplam 284 deyim derlenmiştir. Derlemedeki 75 adet deyim, yaratıcı dramada kullanılmak üzere teknik ve etkinlikler haline dönüştürülmüştür. Bu bağlamda örnek bir yaratıcı drama planı hazırlanmıştır. Çalışmanın grubunu yabancı dil öğretim teknikleri dersini alan lisans öğrencileri ve drama enstitüsündeki lider drama adayları oluşturmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın hedef kitlesini B2-C1 düzeyinde Türkçe öğrenen uluslararası öğrencilerin oluşturacağı düşünülmektedir.

9. Mnemonik teknikle deyim öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda yaratıcı dramının deyim öğretiminde kullanımına yönelik 1 çalışma olduğu tespit edilmiştir. **Ç26:** (Özdemir, 2013). Çalışmanın içerik özellikleri analiz edilmiştir. Buna göre çalışmanın çıkış noktası, deyimlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde mnemonik teknikle öğretilmesinin öğrenci başarısına etkisini ölçmektir. Çalışmada mnemonik teknik, öğrenilecek verilerin hafızaya kodlanması ve kolay hatırlanmasını sağlayan bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bunu sağlayan unsur ise verinin görselleştirilip somutlaştırılmasıdır. Araştırmacı, deyimlerin yabancı öğrencilere belletilmesinin zorluğunu ve bu söz varlığı öğelerin öğrenilmemesi durumunda dil becerilerinin tam anlamıyla gelişmediğini, iletişimde kopuklukların meydana geldiğini dile getirilmektedir. Buna bağlı olarak araştırmacı tarafından belirlenen 20 deyim, görsel materyal olarak hazırlanmıştır. Deney ve kontrol grubundan oluşan B2-C2 düzeyindeki hedef kitleye mnemonik teknik ve klasik yöntem ile öğretim gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda uygulanan tekniğin öğrenci başarısını artırdığı görülmüştür.

10. Tamamlayıcı ölçme değerlendirmeyle deyim öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda tamamlayıcı ölçme değerlendirmenin deyim öğretiminde kullanımına yönelik 1 çalışma olduğu tespit edilmiştir. **Ç27:** (Yılmaz, 2018). Çalışmanın içerik özellikleri analiz edilmiştir. Buna göre çalışmada deyimlerin günlük dilde sıklıkla kullanılan öğeler olduğu, öğrenen açısından güçlük oluşturduğu belirtilmiştir. Deyim öğretiminin süreç temelli gerçekleşmesi gerektiği savunulmaktadır. Öğretim sürecinde uygulanacak tamamlayıcı ölçme değerlendirme etkinlikleriyle yabancı öğrencilerin öğrenme sorunları ortadan kalkacaktır. Tamamlayıcı ölçme değerlendirme kapsamında tanılayıcı dallanmış ağaç, yapılandırılmış grid, kelime ilişkilendirme testi, ürün dosyası, performans görevi, kavram haritası, proje görevi ve grup değerlendirme etkinlikleri yer almaktadır. Uygulama, Türk Dili ve Tercüme bölümündeki 20 adet dördüncü sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Uygulamanın sonucunda süreç temelli öğretimin öğrenme ortamını eğlenceli hale getirdiği ve başarıyı olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Araştırmacı, öğretim sürecinde bütüncül ölçme değerlendirmenin uygulanmasına yönelik önerilerde bulunmaktadır. Öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini ve ifade etmelerini sağlamanın önemini vurgulamaktadır.

11. Karikatürle atasözü ve deyim öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda karikatürlerin atasözü ve deyim öğretiminde kullanımına yönelik 1 çalışma olduğu tespit edilmiştir. **Ç28:** (Melanlıoğlu vd., 2012). Çalışmanın içerik özellikleri analiz edilmiştir. Araştırmada görsel unsurların öğrenmeyi kolaylaştırıcı, aktif katılımı, yorumlama ve analiz etmeyi güçlendirici etkilerinden söz edilmektedir. Bu bağlamda evrensel dile sahip karikatürlerin sınıf içinde kullanımının önemine dikkat çekilmektedir. Karikatürler aracılığıyla Türkçedeki okuma, yazma,

dil bilgisi, dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilebileceği belirtilmektedir. Örnek karikatürler yoluyla öğretim örnekleri verilmektedir. Aynı durum Türkçenin söz varlığı öğeleri olan atasözü ve deyim öğretimi için de açıklanmaktadır. Soyut anlamlı unsurların karikatürlerle somut anlama dönüşebildiğini, böylece öğrenmenin etkili olacağını belirtmektedirler. Bu bağlamda çalışmada deyimleri ifade eden karikatürler verilmiş ve bunlardan nasıl yararlanılabileceği üzerinde durulmuştur.

12. İletişimsel yaklaşımla deyim öğretimi

Alanyazın taraması sonucunda iletişimsel yaklaşımın deyim öğretiminde kullanımına yönelik 1 çalışma olduğu tespit edilmiştir. Ç29: (Dalak, 2017). Çalışmanın içerik özellikleri analiz edilmiştir. Çalışmada iletişimsel yaklaşım yönteminin yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki öneminden söz edilmektedir. İletişimsel yaklaşım, hedef dil kullanıcılarının günlük iletişimlerinde anlama ve anlatma yeterliği, hedef dildeki gerçek ve doğal olaylar karşısındaki ifade gücü olarak açıklanmaktadır. Bu doğrultuda sınıf ortamlarının, sınıf içi etkinliklerinin iletişimsel yaklaşıma uygun biçimde tasarlanması gereği vurgulanmaktadır. Öğretilecek bilgilerin bağlama dayalı, güncel, kullanılabilir olması gerekmektedir. Öğrencilerin gerçek iletişim ortamlarına maruz bırakılması, aktif katılımının sağlanması bu yaklaşımın kapsamındadır. Bu amaçla savunulan düşünce uygulamaya dökülmüştür. Deyim öğretimini gerçekleştirmek üzere 68 adet deyim B1 seviyesindeki deney grubuna iletişimsel yaklaşımla hazırlanmış 6 haftalık ders planlarıyla uygulanmıştır. Ders planında çeşitli etkinliklere yer verilmiştir: metin, bulmaca, oyun, eşleştirme vb. Kontrol grubuna ise geleneksel yöntemle ders işlenmiştir. Çalışmanın sonunda hedef yöntemle öğretimin deney grubundaki başarıyı kontrol grubuna göre artırdığı ve öğrenme ortamını keyifli kıldığı görülmüştür. Araştırmacıya göre deyim çalışmalarının müfredatta ve ders kitaplarında geniş yer tutması gerekmektedir.

Tartışma, sonuç ve öneriler

Bu çalışmada, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde atasözü ve deyimlerin öğretimine yönelik sunulan teknik ve modeller tasnif edilmiştir. Konu bağlamında oluşturulan toplamda 29 adet bilimsel çalışmanın (doktora tezi, yüksek lisans tezi ve makale) içeriklerine dayanarak atasözü ve deyim öğretiminde yararlanılabilecek 12 teknik belirlenmiştir. Tekniklerle ilişkisi olan doktora tezi, yüksek lisans tezleri ve makalelerin içerik analizleri yapılarak çalışmaların benzerlikleri, farklılıkları ortaya koyulmuştur. Belirlenen 12 teknik içerisinde üzerinde en çok çalışılanlar dizilerle, dilsel karşılaştırma ve metinlerle öğretim tekniğiyle en az çalışılan teknikler yaratıcı dramayla, mnemonik teknikle, tamamlayıcı ölçme ve değerlendirmeyle, karikatürle ve iletişimsel yaklaşımla öğretim tekniğidir.

Dizilerle öğretim tekniğinde yapılan karşılaştırmalı analiz sonuçlarına göre atasözü ve deyimlerin dizilerin içinde bağlama uygun kullanımıyla geçmesi, bu öğelerin anlaşılabilirliğini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca seçilen dizilerde Türk aile yapısının ön planda tutulduğu görülmektedir. Buna dayanarak atasözü ve deyimler aktarılırken Türk kültürünün de bu diziler aracılığıyla sezdirildiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu durum Türkçe öğretiminde kültür aktarımının doğal bir yolla gerçekleştirilmesi gereğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Çalışmalarda diziler, sınıf ortamına aktarılmış ve etkinliklerle uygulama boyutunda sergilenmiştir (Sezen, 2020; Aydemir, 2019; Yılmaz Atagül, 2016). Diğer bir çalışmada dizide geçen deyimler için yalnızca etkinlik planlaması yapılmış ancak uygulamaya geçilmemiştir (Yılmaz ve Irşi, 2017). Başka bir çalışmada ise dizilerde geçen atasözü ve deyimler tespit edilmiştir (Kaya, 2018). Teori aşamasında kalan çalışmaların güvenilirliğini belirlemek amacıyla uygulamaya dönük yapılmaya gidilmesi alana büyük katkı sağlayacaktır. Zira alanda deyim ve atasözlerinin etkin öğretimine ilişkin farklı içeriklere ihtiyaç duyulmaktadır. Dizilerin seçiminde B1-B2 dil seviyeleri gözetilmesi, tüm

çalışmaların ortak sonucudur. Aynı türden çalışmalar diğer dil seviyeleri için de yapılabilir. Çünkü günümüzde dizilerin dil öğrenmedeki olumlu etkisi yadsınamaz. Çalışmalara ek olarak dizi karakterleriyle bütünleşik sınıf içi etkinlikler yürütülebilir. Öğrencilerin yaratıcılıklarını katarak içinde atasözü ve deyimlerin bulunduğu dizi repliklerini tiyatro veya drama biçiminde sunmaları sağlanabilir.

Dilsel karşılaştırmalarla öğretim tekniğinde yapılan analiz sonuçlarına göre hedef dil ve kaynak dil arasındaki benzerliklerin kullanılması, öğrencilerin iki dil arasında değerlendirme ve çıkarım yapmasına olanak tanımaktadır. Ancak öğreticinin kaynak dile tam anlamıyla hâkim olmaması öğretim aşamasında sorunlara yol açabilir. Bu nedenle çalışmaların herkes için kullanılabilir olması tartışılabilir bir sonuçtur. Çalışmaların tümünde dilsel karşılaştırmaya gidilirken sözcüksel tasniflerden yararlanılmıştır. Organ adları, aile, toplumsal değerler, sosyal ilişkiler, hayvan adları vb. Bu durumda zihinsel kümelenmeyle öğrenme kolaylığı ve kalıcılığı artırılmıştır. Sonuçlardan hareketle kaynak dil kullanıcılarına yönelik karşılaştırmalı atasözü ve deyim kitapçığı hazırlanabilir.

Metinlerle öğretim tekniğinde yapılan analiz sonuçlarına göre atasözü ve deyimleri aktarmadaki doğal bir araç olarak metinlerin önemi anlaşılmaktadır. Çalışmalarda dil düzeylerinin önemine dikkat çekilmiş, deyimlerin her dil seviyesinde öğretilmesi gereği belirtilmiştir. Ancak Demir Atalay (2015), temel düzeyde deyim öğretiminin gerçekleşmeyeceğini orta düzeyden başlanması gerektiğini savunmuştur. Bu düşünce deyimlerin öğretilmesinde hangi dil düzeyinin gözetilmesi gerektiğini tartışmaya açmaktadır. Çalışmalarda kullanılan metinlerin çoğunluğunun hikâye edici türde olduğu görülmektedir. Ancak dil öğretiminde öğrencinin her türden metinle karşılaşması, dilin tüm kullanımlarını görmesine ve dilin özelliklerini anlamasına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda atasözü ve deyim öğretiminde farklı metin türlerinden yararlanılabilir. Şiir ve bilgilendirici metinlerden de yararlanılarak bu söz varlığı unsurlarına yönelik çalışmalar yürütülebilir. Öğrencinin dil seviyesine uygun metinler verilerek içerisindeki atasözü ve deyimleri kullanıp yeniden metin oluşturması istenebilir.

Araştırma bulgularına dayanarak az çalışılan teknikler arasında yaratıcı dramayla, mnemonik teknikle, tamamlayıcı ölçme ve değerlendirmeye, karikatürle ve iletişimsel yaklaşımla öğretim teknikleri yer almaktadır. Az çalışılan teknikler üzerinde daha çok çalışma yürütülmesi alana büyük katkı sağlayacaktır. Kır Cullen (2021), çalışmasını yaratıcı drama kulübündeki drama oyuncularını üzerinde gerçekleştirmiştir. Gerçek dil öğrencilerinin uygulamada bulunması, çalışmanın etkililiğini ortaya koymada yardımcı olacaktır. Özdemir (2013) B2 ve C2 dil düzeyinde kullanmak üzere mnemonik teknikle 20 adet deyim hazırlamıştır. Hazırlanan deyimler farklı hedef kitle ve dil düzeyleri üzerinde uygulanabilir. Buna ek olarak atasözlerini de barındıran resimleştirilmiş görseller, kartlar oluşturulabilir. Tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme tekniği, öğretimin tüm aşamalarına ve süreçlerine dikkat çeken bir niteliktedir. Yabancı dil öğretiminin süreç temelli ve öğrenci merkezli bir yapıda olduğunu düşündüğümüzde, atasözleri ve deyimler için sürece yayılan öğretim etkinliklerinin planlanması oldukça önemlidir. Nitekim çalışmada programın etkililiği ispatlanmıştır. Buna göre TÖMER’lerde öğretim programı oluşturulurken bir plan olarak programın içinde yer alması sağlanabilir. Karikatürle öğretim tekniğinde atasözü ve deyimlerdeki soyut kavramların karikatürle birlikte somut hale dönüşmesi vurgulanmaktadır. Çalışmada buna yönelik atasözü ve deyim barındıran karikatür örneklerine yer verilmiştir. Ancak örnekler nicelik bakımından sınırlıdır. Bu doğrultuda örneklerin niceliğinin artırılması ve etkinlik örneklerinin oluşturulması bu tekniğin kullanılmasına yardım edecektir. Son olarak iletişimsel yaklaşımla öğretim tekniği, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur. Çünkü dil öğretiminin temelinde yatan iletişim kurabilme amacını gerçekleştirmek için sınıf ortamları hazırlık görevi görmektedir. Dolayısıyla araştırmanın içeriklerinden yararlanılması,

öğretimin programlarının bu türden örneklerle düzenlenmesi oldukça önemlidir. Bu doğrultuda sınıf içerisinde öğrenci grupları oluşturularak belirlenen atasözü ve deyimler üzerine konuşma ve yazma etkinlikleri yaptırılabilir, oyunlar oynatılabilir.

Kaynakça

- Akpınar, M. (2010). *Deyim ve atasözlerinin yabancılara Türkçe öğretilimi üzerinde kullanımına ilişkin bir araştırma*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Aksan, D. (2009). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Türk Dil Kurumları Yayınları.
- Alpar, M. (2013). Yabancı dil öğretiminde kültürel unsurların önemi. *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 9(1), 95-106.
- Barcın, S. (2018). Türk soylulara Türkçe öğretiminde kültür aktarım aracı olarak atasözleri ve deyimlerin kullanımı: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Altın Köprü Türkçe öğretilimi ders kitabı (b1 seviyesi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(2), 1-16.
- Bayraktar, S. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir kültür aktarım aracı olarak kalıp sözler*. (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Boylu, E. (2019). Dil öğretim yöntemlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı. E. Boylu ve L. İltar (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretilimi politika, program, yöntem ve öğretilim içinde* (s. 88). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelik, M. E. (2019). Türkçe kalıplaşmış sözlerin (atasözü, deyim, ikileme, kalıp söz öğretilimi). E. Boylu ve L. İltar (Ed.), *Yabancı dil olarak Türkçe öğretilimi politika, program, yöntem ve öğretilim içinde* (s. 154). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çelikkaya, T. ve Esen, Z. (2017). Değerler eğitiminde atasözü, deyim ve özdeyişlerin sosyal bilgiler programındaki yeri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(9), 35-56.
- Demirtaş, İ. (2021). *Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki atasözü ve deyimlerin kültür aktarımına katkısı*. (Yüksek lisans tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Erdoğan, G. (2019). *Yabancılara Türkçe öğretilimine yönelik ders kitaplarının atasözleri ve deyimler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Gün, M. ve İkizçınar, B. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki okuma metinlerinde atasözü ve deyimlerin dağılımı: Yedi İklim örneği. *International Journal of Language Academy*, 7(3), 214-233.
- Güzel, A. ve Barın, E. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe Öğretilimi*. Akçağ.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Koparıcı, I. F. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe b1 seviyesinde deyim öğretilimi / öğrenimi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Özkan, E. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretilimi ders kitaplarında türk kültür öğeleri olarak atasözleri ve deyimler. *Journal of Soicail and Humanities Seciences Research*, 4(3), 295-300.
- Öztürk, A. G. (2015). Dîvânu Lugâti't-türk'te yer alan atasözlerinin yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımına katkısı üzerine bir değerlendirme. (Yüksek lisans tezi). Başkent Üniversitesi.
- Rani, Y. (2017). Task based language teaching in promoting the target language culture through idioms and proverbs-a case study. *International Journal of Linguistics and Literature*, 6(1), 1-10.
- Tekin, E. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretilimi kitaplarında atasözü ve deyimlerin öğretilim stratejileri üzerine bir durum tespiti*. (Yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- telc, (2013). *Diller için avrupa ortak öneriler çerçevesi öğrenim, öğretilim ve değerlendirme*. telc GmbH.

Yılmaz Atagül, Y. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde atasözleri ve deyimlerin sıklık analizi. *Turkish Studies*, 10(7), 1021-1036.

İncelenen Çalışmalar

Acar, A. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilere deyim ve atasözlerinin aile kavramı üzerinden öğretilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.

Amin, W. (2020). *Yabancı dil öğretimi bağlamında Türkçe ve arapça organ adları içeren deyimlerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.

Artuç, S. (2013). Yabancılar Türkçe öğretiminde Barış Manço şarkılarıyla üst seviyeye Türk kültürüne ait değerlerin kazandırılması. Türk Yurdu. <https://www.turkyurdu.com.tr/yazar-yazi.php?id=845> adresinden 29.03.2022 tarihinde alınmıştır.

Aydemir, N. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyim ve atasözlerinin bağlamdan anlamaya dönük video destekli öğretimi: bir eylem araştırması*. (Yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.

Aydın, V. ve Avcı, Y. (2020). Türkçe yazılı medyada reklam dili ve reklam metinlerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanımı. *Eğitim Felsefesi ve Sosyolojisi Dergisi*, 1(1), 54-66.

Çalışkan, N. (2010). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde söz varlığını geliştirme: kavramsal anahtarlar aracılığıyla deyim öğretimi. *Turkish Studies*, 5(4), 258-275.

Dehcheshmeh, S. M. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türkçe-Farsça hayvan adları içeren deyim ve atasözlerinde dilsel ve kültürel benzerlikler*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.

Demir Atalay, T. (2015). Yunus Emre divanıyla Türk dillilere atasözü ve deyim öğretimi. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 1(1), 81-104.

Erten Dalak, H. D. (2017). *Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde iletişimsel yaklaşımın deyim öğretimindeki başarıya etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.

Gün, M., Tanrıkuş, L. ve Türk, A. (2021). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında ek çalışma kâğıtları ile deyim öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 23, 49-64.

Gürel, A. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyimlerin metinleştirilerek öğretimi: c1 seviyesi*. (Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi.

Ioannidi, C. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Türkçe-Yunanca insan vücudu ile ilgili deyim ve atasözlerinde dilsel ve kültürel benzerlikler*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.

Kaya, K. (2018). *Türkçe öğrenen yabancıların izledikleri dizi filmlerde deyimlerin kullanılma sıklığı*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi.

Keray Dinçel, B. ve Savur, H. (2019). Yabancılar Türkçe deyim ve atasözü öğretiminde kullanılabilecek bir araç: Tarkan şarkıları. *International Journal of Language Academy*, 7(1), 39-55.

Kılıç, H. ve Aytan, T. (2019). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde deyimlere yönelik bir uygulama önerisi. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 2(2), 216-224.

Kır Cullen, E. (2021). Yaratıcı drama yöntemi ile deyimlerin öğretilmesi; yabancı dil olarak Türkçe dersleri için model sunumu. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4, 81-90.

Melanhoğlu, D., Karakuş Tayşi, E. ve Özdemir, B. (2012). *Yabancılar Türkçe öğretiminde karikatür kullanımı*. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 241-256.

Mutlu, K. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde benzer atasözü ve deyimlerin önemi ve Polonyalılara Türkçe öğretiminde bunların kullanımı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*, 64(2), 245-268.

Özdemir, A., Demir, K. ve Özkan, T. Y. (2017). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde deyimler: iki farklı öğretim tekniğinin karşılaştırılması*. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(2), 52-58.

- Sezen, Y. (2020). *Yabancılar Türkçe öğretiminde tv dizisi kullanmanın atasözü ve deyim öğretmedeki etkisi (Aslan Ailem tv dizisi örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Uşak Üniversitesi.
- Shirazi, F. (2018). *Ana dili Farsça olanlara yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ortak dil unsurlarından yararlanma: atasözleri, deyimler ve kalıp sözler*. (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Şalvarlı, B. (2010). *Türkçe deyim öğretimi için metin hazırlama*. (Yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Tsintsabadze, K. (2016). *Türkçede "üst" ve "ön" sözcükleriyle kullanılan deyimlerin yabancılar öğretilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Tüm, G. (2017). *Yabancılar Türkçe öğretiminde düşün temalı türkülerde geçen deyimlerin öğretimi. 1. Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu*, Nevşehir, Türkiye.
- Yılmaz Atagül, Y. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe atasözü ve deyim öğretiminde film ve hikâye tekniklerinin etkililik düzeyleri açısından karşılaştırılması*. (Doktora tezi). Sakarya Üniversitesi.
- Yılmaz, F. ve Irşî, A. (2017). *Yabancılar Türkçe öğretiminde tv dizilerinin kullanımı. International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(2), 144-157.
- Yılmaz, İ. (2018). *Yabancılar Türkçe deyimlerin öğretiminde tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanılması. Kastamonu Education Journal*, 26(5), 1623-1641.